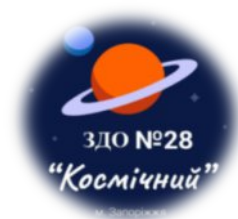

ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
(ЯСЛА-САДОК) № 28 «КОСМІЧНИЙ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

КРИЗА 3-Х РОКІВ
(консультація для батьків та педагогів)

Практичний психолог: Ірина Чернова

м. Запоріжжя
2026

« Криза 3-х років »

Звикання до дитячого садка співпадає з кризою 3-х років. **Криза 3-х років - межа між раннім і дошкільним дитинством, це один із найскладніших моментів в житті дитини. Це – зруйнування , перегляд старої системи соціальних відношень, криза виділення свого “Я”.** До 3 років батьки найчастіше спостерігають серйозні зміни в своїй дитині: вона становиться егоїстичною, впертою, капризною. В цей період проходить важливий психічний процес вираження свого “Я”, це спроба дитини самостійно подовжити психологічну “пуповину”, навчитися багато робити самому і намагатися вирішувати свої проблеми.

Перший симптом, яким характеризується надходженням кризи – виникнення негативізму. Коли говорять про дитячий негативізм, то його потрібно відрізняти від звичайної неслухняності. При негативізмі вся поведінка дитини йде врозріз з тим, що пропонують дорослі.

При різкій формі негативізму справа доходить до того, що можна отримати протилежну відповідь на різну пропозицію, зроблену авторитетним тоном. Наприклад, дорослий підходячи до дитини, говорить авторитетним тоном:

“ Це плаття чорного кольору ” і отримує відповідь “Ні, воно білого кольору”. А коли говорять: “ Воно біле ”, дитина відповідає “ Ні, чорне ”. Намагання протиставляти, намагання зробити навпаки по порівнянню з тим, що йому говорять, це і є негативізмом.

Симптомами кризи трьох років являється впертість та капризування.

- Період впертості та капризування починається з 18 місяців і, як правило, закінчується ця фаза до 3,5 – 4 років.
- Пік впертості приходить на 2,5 – 3 році життя.
- Хлопчики більш впертіші ніж дівчата, але дівчатка більш капризні..

- В кризовий період приступи впертості і капризування трапляються по декілька разів на день, але, якщо діти в 4 роки все ще продовжують часто впертатися та капризувати, то скоріше всього мова йде про “фіксовані” приступи впертості, істеричності, як зручним способом маніпулювати дитиною своїми батьками.

Впертість слід відрізняти від настійливості. Наприклад, якщо дитина хоче мати річ, але не може відразу отримати її. Вона добивається, щоб це було виконано і необхідна річ була віддана дитині. Це не впертість.

Впертість – це така реакція дитини, коли вона настоює на чомусь не тому, що їй цього дуже сильно хочеться, а тому що дитина цього потребувала. Вона настоює на своєму.

Криза 3-х років необхідна. Вона – рушійна сила розвитку, своєрідний етап змін і провідної діяльності дитини. Батьки не повинні боятися її, це зовсім не негативний показник. Навпаки, яскравий прояв самоствердження в новій віковій якості вказує на те, що в психіці дитини відбулися всі вікові новоутворення для подальшого розвитку її особистості і адаптивних здібностей.

А зовнішня “безкризовість”, яка створює ілюзію добробуту, може бути хибною, свідчити про те, що в розвитку дитини не відбулося відповідних вікових змін.

Таким чином, не потрібно боятися кризових проявів, найнебезпечнішими є проблеми нерозуміння.

Основне завдання батьків – виваженими діями пом’якшити прояв кризи.

Допомогти дитині вийти з неї, не тримаючи в душі негативних якостей: адже впертість – це найвища ступінь виявлення волі, вередливість – демонстрування власної значущості для інших, відчуття свого “Я”, егоїзм (в здоровому розумінні) – почуття власної гідності, агресивність – крайня форма почуття самозахисту, замкненість – неадекватна форма прояву здорової обережності, тобто необхідних для вживання в суспільстві якостей.

Малюк мусить вийти із кризи з позитивними якостями. Головне завдання батьків і педагогів – не допустити закріплення її крайніх проявів.

Рекомендації батькам:

- Не надавайте великого значення впертості і капризуванням. Прийміть до відома приступ, але не дуже хвилюйтесь за дитину.
- Під час приступу впертості, капризування будьте поряд з дитиною, дайте їй відчуття, що ви її розумієте.
- Не намагайтеся в цей час що-небудь навіювати своїй дитині. Лаяти і бити дитину в цей період не можна ні в якому випадку – це ще негативніше вплине на вашого малюка.
- Намагайтеся бути в поведінці з дитиною наполегливі. Якщо ви сказали “ні”, залишайтеся і далі при цій думці.
- Не здавайтесь навіть тоді, коли приступ у дитини протікає в загальногромадських місцях. Частіше всього допомагає тільки одне – взяти малюка і відвести.
- Істеричність і капризування потребує глядачів. В цьому випадку необхідно використати різні відволікаючі маневри, тим самим вивести дитину з громадських місць. Постарайтесь схитрити . (Наприклад, що там за вікном робить котик? Ой, яка в мене гарна іграшка, книжка, намистинка).

Список використаних джерел:

1. О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. Вікова психологія. Навчальний посібник., Київ «Центр учбової літератури», 2012.
2. Заброцький М. М. Вікова психологія : Навчальний посібник / М. М. Заброцький. – К. : МАУП, 1998. – 92 с.